

Faculty of Social Sciences / Social and Public Policy
Doctoral Program in Political, Societal and Regional Change

**Russian Renewable Energy Politics in the Arctic:
National Priorities and Local Realities**

Hilma Salonen

Academic dissertation

To be presented for public discussion with the permission of the Faculty
of Social Sciences of the University of Helsinki, in Auditorium P674,
Porhania, on the 5th of September, 2020 at 12 o'clock.

Helsinki 2020

Russian Renewable Energy Politics in the Arctic: National Priorities and Local Realities

Hilma Salonen

Helsinki: Hansaprint 2020

48 sider og tre forskningsartikler.

ISBN 9789515163707

Omtalt av **Roman Vakulchuk** [seniorforsker
ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI),
rva@nupi.no]

I sin doktorgradsavhandling har Hilma Salonen på en fremragende måte beskrevet overgangen til fornybar energi gjennom et utvalg caser i russisk Arktis, et område med store petroleumsreserver og fornybare energiresurser. Siden 2010 har området blitt prioritert av den russiske regjeringen, på grunn av sin strategiske beliggenhet med hensyn til ressurstilfang og transportforbindelser. Salonen undersøker spillet mellom et mangfold av private og statlige aktører i energisektoren, deres sammenfallende og motstridende mål, agendaer, interesser og strategier på sentralt, føderalt, regionalt og lokalt nivå, for å se nærmere på hvorfor og hvordan noen prosjekter innen fornybar energi lar seg realisere i russisk Arktis. Det metodologiske arbeidet til Salonen er både grundig og systematisk.

Avhandlingen består av tre forskningsartikler og ett introduksjonskapittel. Den første artikkelen, «Public justification analysis of Russian renewable energy strategies» (publisert i *Polar Geography*), tar for seg den nye offisielle fornybar energi-diskursen i Russland. Gjennom å benytte *public justification*-analyse har Salonen undersøkt hvilke verdisystemer som ligger til grunn for beslutningstakers offisielle støtte til fornybar energi. Funnene viser at oppslutningen om fornybar energi i Russlands offisielle diskurs ikke er drevet av en bekymring for klimaendringer, men snarere av et mål om å sikre industriell utvikling, energisikkerhet og energieffektivitet.

Den andre artikkelen, «Modernization of Russian district heating systems with the help of biomass energy – a Gordian knot?» (publisert i *Environmental Innovation and Societal Transitions*), tar for seg utfordringen med karboninnlåsing (*carbon lock-in*)

når det gjelder import av fossilt brensel til avsidesliggende bosetninger i Arkhangelsk fylke i Nordvest-Russland. I sin casestudie viser hun hvordan man i stedet for å importere dyrt fossilt brennstoff, utnytter lokal biomasse fra trevareindustrien. Artikkelen gir viktig innsikt i hvilke faktorer som er avgjørende for å kunne gjennomføre prosjekter innen fornybar energi i Russland. Salonens funn viser at slike prosjekter kan realiseres dersom lokale aktører og myndigheter samarbeider gjennom klynger, ressursdeling og offentlig-private partnerskap.

I den tredje artikkelen, «The same, only different: State-led modernization creating pathways for sustainability transitions in the Russian Arctic» (sendt inn til *Energy Research & Social Science*), sammenligner Salonen implementeringen av to ulike prosjekter i republikken Sakha: et innen fornybar energi og et innen fossil energi. Forfatteren viser at de russiske regionene, tross begrensninger i beslutningskapasitet og føderal økonomisk avhengighet, gjerne på kreativt vis, fortsatt kan påvirke sin egen fremtid og fremme fornybar energi på lokalt nivå.

Salonens avhandling er viktig av tre grunner: For det første viser hun at selv i et fossilenergidominert land som Russland, kan aktører innenfor fornybar energi oppnå sine mål. Kanskje ser man det ikke ved første øyekast, men Salonen viser at de faktisk har et handlingsrom og at de således kan lykkes i å utvikle fornybare energiprojekter. Imidlertid vil ikke disse aktørene kunne nå sine mål uten at målene justeres i henhold til føderale myndigheters og Moskvas overordnede målsetninger. For det andre avdekker hun at uten kjennskap til den lokale dynamikken, de skjulte kreftene, hindrene og de muliggjørende faktorene på lokalt nivå, kan man vanskelig forstå hvordan overgangen til et lavutslippssamfunn kan gjennomføres i et ressursrikt land som Russland. Salonen har økt vår kunnskap betraktelig på dette området. For det tredje bidrar Salonen bruk av karboninnlåsningssteori (*carbon lock-in-theory*), struktureringsmodellen (*structuration model*) og et flernivå analytisk rammeverk (*multi-level analytical framework*) til nye og verdifulle innsikter.

Et av de få elementene som trekker ned i et ellers solid stykke forskning er det begrensede antallet caser studien bygger på. Dette gjør det vanskelig å generalisere og trekke konklusjoner om hvorvidt funnene er representative for Russland som helhet. Denne begrensningen har imidlertid også en positiv egenverdi ved at Salonen har kunnet studere de utvalgte fornybarprosjektene på en grundig og detaljert måte som får frem nyansene.

En annen begrensning er at Salonen ikke plasserer arbeidet inn i en bredere empirisk kontekst i form av den globale overgangen til et lavutslippssamfunn – hvilke aktører som driver frem prosessen, strategier, politikk og samspillet mellom myndigheter og nisjeaktører i andre land. Konsekvensen er at det blir vanskelig å si noe om hvorvidt Salonens funn er unike for Russland eller sammenfaller med overgangsprosesser som finner sted i andre deler av verden, slik som Mexico, Saudi-Arabia, USA og så videre. I den tredje artikkelen trekker Salonen frem at «energy-exporting states are not exempt from landscape pressures and niche influences found in other countries» og dermed «the means to react to these issues do not differ that greatly in

Russia from those wielded elsewhere» (s. 13). Selv om forfatteren ikke har foretatt en mer detaljert sammenlikning med andre land, peker konklusjonen mot et potensielt spennende og svært viktig felt for videre forskning, som kan bidra til å øke vår kunnskap om fremgangsmåter for vellykket energitransisjon verden over.

I så henseende er India et land som det kunne vært verdt å se nærmere på, da dette landet har fulgt sin egen vei med hensyn til energitransisjon, som kunne vært relevant med tanke på Salonens funn når det gjelder Russland. Indias voksende energibehov er omtrent like stort som Russlands enorme fjernvarmebehov i de avsidesliggende områdene i Arktis. I stedet for å erstatte fossile energikilder med fornybar energi, valgte India en egen og mindre konfliktfylt vei, der de utviklet fornybar energi parallelt med at de fortsatte å bruke fossil energi. Denne strategien har ført til at India representerer en av de største suksesshistoriene globalt når det gjelder fornybar energi, selv om landet ikke har gått bort ifra fossilt brensel. For øyeblikket finnes det to parallelle «energisentre» i India: Petroleums- og naturgassdepartementet og Departementet for nye og fornybare energikilder. Ved at fossile og fornybare energikilder dekkes av to separate myndighetsorganer, følger det også at det er to ulike sett med offentlige, private og hybride aktører og institusjoner. Departementet for nye og fornybare energikilder begynte først som et grasrotinitiativ, som utviklet fornybare energiløsninger for et nisjemarked og som over tid vokste og utviklet seg til en uavhengig og innflytelsesrik aktør.

Det indiske caset viser hvordan store, ressursrike land kan gjennomføre en energi-overgang ved å tilrettelegge for at aktører innen fornybar energi kan vokse, ikke på bekostning av den dominerende fossilindustrien, men heller som supplement til det eksisterende energisystemet. Dersom slike grasrotinitiativer administreres og utvikles riktig, kan de vokse og utvikle seg til større prosjekter med tiden. Salonens funn når det gjelder de russiske grasrotaktørenes handlingsrom peker i retning av at det finnes potensiale for at Russland kan utvikle et lignende system, der fornybar energi først vinner terreng som et supplement til fossil energi og deretter institusjonaliseres som en egen satsning. På sikt vil en slik strategi potensielt kunne transformere det eksisterende systemet tuftet på fossile brensler, gjennom evolusjon i stedet for revolusjon – en fremtidsutsikt langt mer oppløftende enn en fremtid helt uten noe energiskifte.

Oversatt fra engelsk av Daniella Slabinski